

DOLENJSKI LIST

STUDIJSKA KNJIŽNICA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZ DL Novo mesto. — Izhaja vsako sredo. Posamezna številka 10 din — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din. Četrletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma ameriške dolarje. — Tek. račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-Z-24

Štev. 34 (388) leto VIII
NOVO MESTO, 21. AVGUSTA 1957

Urednik: Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30. Pošt. pred. Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Ciaspisnaložniško podjetje «Slov. poročevalci» v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. ...

OKROG VODOVODA STIČNA --- TREBNJE --- DOBRNIC

Delo na gradnji vodovoda Stična-Trebnje so letos skoraj povsem prenehali. Letos nima na bodo prišli delj kot do zbiralnika na Medvedjeku. Vzrokovi za tako počasno napredovanje del je več, med glavnimi je gotovo kredit, so pa tudi drugi, ki jih je treba čimprej odpraviti.

Letos se ni bilo občnega zbora Vodne skupnosti. Pojavile se so govorice, zlasti v občini Trebnje, izvirajo pa predvsem iz suma, da vodstvo, ki ima sedež v Ivančni gorci, ni posebno zainteresirano za hitrejšo graditev na območju trebanjske občine, zato niso bile seje upravnega odbora tako pogoste (6 mesecev sploh ni bilo seje). Sklepi občnega zbora je pa bil, da mora biti seja upravnega odbora vsak mesec.

Ni prav, da ni bilo letos še občnega zbora Vodne skupnosti, kajti v resnici je treba pojasniti članom nekatere stvari, ki niso povsem jasne niti članom upravnega odbora. Eni odborniki trdijo, da je bilo na žiro račun Vodne skupnosti ob koncu lanskega leta za gradnjo glavnega cevododa še okoli 8 do 9 milijonov din. Ker so bile cevi že nakupljene in plačane, kot tudi večina ostalega gradiva, bi to zadostovalo za dokončitev glavnega cevododa do Velike Lokte. Tako stanje dobroimeti Vodne skupnosti za gradnjo glavnega cevododa je dana tudi Investicijska banka. To bi tudi zadostovalo za letos predvidena dela.

Tojnik upravnega odbora pa zatrjuje, da ob novem letu ni bilo za nadaljevanje gradenj

skoraj nobenega denarja. Pri tem je treba še omeniti, da zaradi zakaza Investicijske banke o dobroimetju Vodne skupnosti v višini 8 ali nekaj več milijonov din, za to gradnjo letos ni bila odobrena dotacija iz republiškega sklada za negospodarske investicije.

Nihče ne misli, da je bilo pri poslovanju z denarjem kaj narobe, pač pa, da so se verjetno mešali računi za glavni cevodovod in stranske odcepe. Po pravilih Vodne skupnosti se družbene dotacije porabijo lahko izključno za gradnjo glavnega cevododa. Te stvari bo razčistil sedaj finančni revizor in pripravil poročilo za letni občni zbor.

Delo je ovirala tudi zamenjava cevi na cevodovu proti Velikemu Gabru. Tovarna je namreč pomotoma poslala prešibke cevi, ki so pokale. Treba jih je bilo zamenjati z ustreznimi. Vsa dela v zvezi s tem kot tudi material je plačala tovarna Anhovo. Pri tem Vodna skupnost ni bila prizadeta.

Za nadaljevanje del od zbiralnika na Medvedjeku proti Veliki Lokti in Dobrnicu manjkajo tudi podrobni načrti. Idejni načrt za gradnjo tega vodovoda predvideva, da bi dobavljali vodo v dobrniško dolino s prečrpavanjem. Pozneje pa so ugotovili, da bi lahko voda tekla v dobrniško dolino samotežno. To bi dobavo vode pocenilo, odpadla pa bi tudi razne nevedčnosti ob pomanjkanju toka, okviri strojev in pod. S tako izvedbo načrta se povsem strinjajo tudi strokovnjaki za vodogradnjo. Podrobni načrt za gradnjo po novem predlogu pa republiška revizijska komisija ni potrdila. V strokovnem pogledu nima nič proti, pač pa nasprotuje zvišanemu stroškom za tako gradnjo. Ti bi znašali po mnenju komisije okoli 16 milijonov din več kot po prejšnjem načrtu. Po mnenju nekaterih strokovnjakov pa bi bili

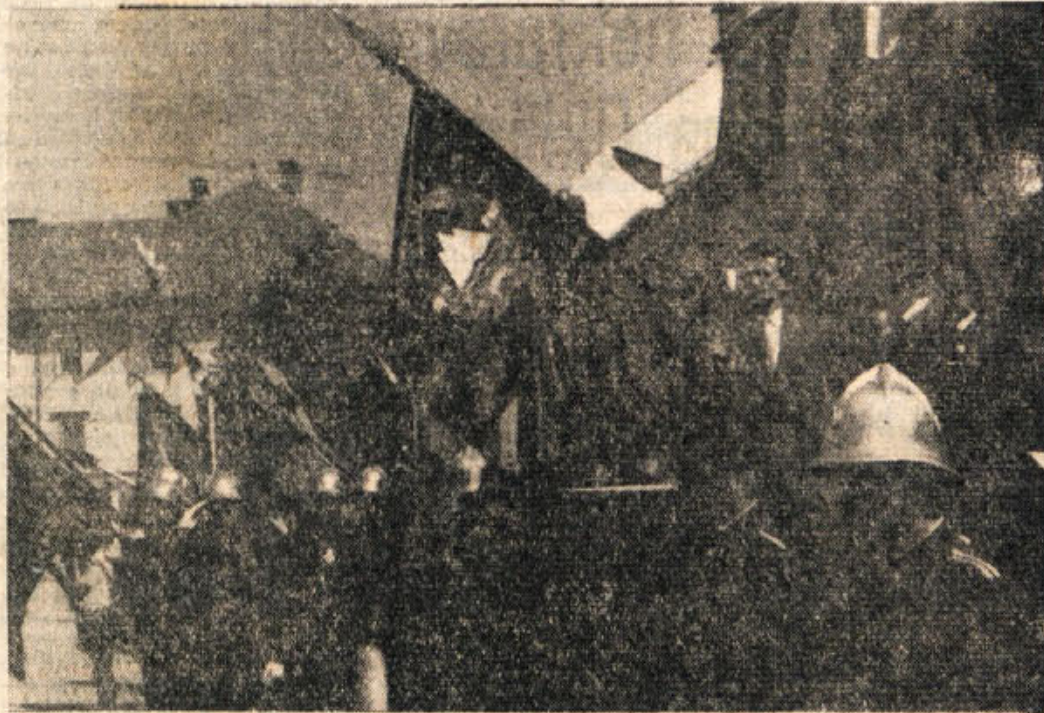
morda večji le za osem ali deset milijonov. Revizijska komisija je pripravljena potrditi drugi načrt — za samotežni tek vode — če občina Trebnje ali kdo drugi plača razliko višjih gradbenih stroškov.

Seja upravnega odbora je bila 4. avgusta v Ivančni gorci. Na tej so med drugim sklenili, da bo letni občni zbor 25. avgusta letos. Na seji sta predsednik in tajnik poročala o zadevi. Dr. novžnik Pri zajetju vode je prizadet tamonjski mlinar, ker bo poslej imel manj vode. Lastnik mlina je zahteval odškodnino 1.200.000 din. Komisija, ki je ugotovila stanje, mu je po daljšem pogajanju priznala 600.000 din. Ta dogovor pa mora potrditi občni zbor, sicer ni veljaven.

Upravni odbor je tudi sklenil zvišati vodarino — podjetjem na 40 din za m³, ostalim oddelcem pa 20 din od osebe in 10 din od glave živine na mesec. Prav tako je sprejel sklep, da vsem Veliki Gaber in Cesta dovolj priključek na glavni cevodovod takoj, če izpolnijo svoje obveznosti, ki so jo sprejeli za gradnjo glavnega cevododa. To lahko izpolnijo z dejom ali plačilom.

Sploh so do sedaj člani Vodne skupnosti, ki bodo imeli koristi od vodovoda, razmeroma malo prispevali k gradnji glavnega cevododa. Mnogi še niso plačali niti pristopnega deleža. Samo v dobrniški dolini je 108 članov Vodne skupnosti, pa dosedaj ni nobeden plačal pristopnega deleža.

Občni zbor 25. avgusta bo, tako smo prepričani, razčistil vsa nejasna vprašanja in dal odgovor in pojasnila na vse tisto, kar člane Vodne skupnosti zanima. Gotovo je napaka, da ni bil občni zbor že spomladi, ker bi odpadla negotovanja, sumničnjenja in vse drugo, kar ni v korist hitrejšemu uresničenju načrta tega velikega komunalnega objekta.

Mogočno je izzvenela gasilska manifestacija v Novem mestu 11. avgusta ob 10-letnici Dolenjske gasilske zveze. — Na sliki: Podpredsednik OLO Viktor ZUPANČIČ razvija prapor.

OBCINA ČRNOMELJ SE JE POVEČALA

Pretekli četrtlet je občinski ljudski odbor Črnomelj imel prvo skupno sejo s priključenim delom občine Predgrad. S tem sklepom izvršnega sveta Ljudske skupščine Slovenije je bila namreč odpravljena občina Predgrad ter so bili katastrske občine Dol. Podgora, Radenci, Sodeveci in Stari trg ob Kolpi priključene občini Črnomelj. V novi občinski ljudski odbor je bilo iz priključenega področja izvoljenih 7 odbornikov. Na prvi seji se je moral na novo konstituirati ljudski odbor; za predsednika je bil spet izvoljen Janez Žunič, za podpredsednika pa Alojz Hutar. Prav tako so bile z novimi člani dopoljene tudi stalne odborniške komisije in sveti. Izvoljena je bila še komisija za prevzem uradnih

knjiž, arhiva in inventarja priključenega območja ter komisija za proračun odpravljenih občine Predgrad, da bo v letnjem letu vodila finančno politiko tega področja. Ljudski odbor je razpravljati tudi o poročilu sveta za družbene plan in proračuna ter zelo pozno izdani predpisi o delovni dohodki občinu upitvalo na slabo realizacijo nekaterih dohodkov. Skupni dohodki so bili v obdobju prvih 7 mesecev ustvarjeni komaj 32% letnega plana. Po strukturi proračuna je bila realizacija dosežena takole: dohodki iz gospodarstva 69%, od prebivalstva 41%, od uradov in zavodov 89%, dotacija OLO 50% ter od dohodkov investicijskega sklada 46%. Najslabše dotekajo dohodki iz gospodarstva. Glavni vzrok temu, kot smo že omenili, so zelo kasno izdani predpisi. Zato so lista industrijska podjetja, ki ugotavljajo dobiček, do sedaj le delno obračunala prispevek za proračun. Najvišji predvideni dohodek iz tega dela proračuna t. j. prispevek iz osebnih dohodkov delavcev, ki ga plačujejo tista podjetja, ki ugotavljajo dohodek, pa je vplačan komaj 29% letnega plana. Vzrok je isti, saj so tozadevni predpisi izšli komaj julija in so morala prizadeta podjetja izdelati obračun in poročila do 15. avgusta. Na osnovi razprave je ljudski odbor sprejel naslednje sklepe:

1. V slehernem podjetju je treba sklicati delavski svet ter z njim in vodstvom podjetja obravnavati sedanje stanje ter nujnost rednega odvajanja proračunskih sredstev. Zaostriti je treba tudi vprašanje proizvodnje in realizacije letnega plana.

2. Davkoplacevalce se obvesti preko zborov volilcev in organizacij, da odvedejo svoje obveznosti ter se tako izognejo raznim nevednostim.

3. Zlasti po podležih se takoj izvede odmera zemljarine.

4. Vse dohodke iz proračuna naj se ocenijo na osnovi realizacije v I. polletju in na podlagi rezultata je treba vskladiti izdatke.

Odbor je razpravljati tudi o odloku o preskrbi potrošnikov z vodo in plačevanje vodarine. Svet za gospodarstvo je namreč ugotovil, da plačevanje vodarine ni dovolj skrbno proučeno, kar se neugodno kaže v bilanci podjetja «Vodovod». S sprejetjem novih določil in korigirane enotne vodarine bodo ugotovljene ne pomanjkljivosti odpravljene. Prav tako je bil dopoljen odlok o dimnikarskih storitvah.

Ob zaključku seje so nekateri odborniki omenili škodo in s tem v zvezi neveljavno prebivalstva posameznih področij Bele krajine, kjer se pojavljajo divji prašiči. Letos se ta divjad povečevlja zelo številno in kmetje so prisiljeni, da po celodnevem delu pomeči kurjijo in preganjajo uničevalce poljskih pridelkov. Lovci ne kažejo posebnega zanimanja za lov na divje prašiče, kajti njih preža in trud sta bore slabo plačana, saj morajo po predpisih odvajati pretefni del plana okrajni lovski zvezi in lovski družini. Vendar je bilo sklenjeno, da se pozove lovski družine, naj organizirajo skupinske love.

Obvestilo

Obveščamo vse krvodajalce in tiste, ki se še nameravajo prijaviti za oddajo krvi, da zaradi tehničnih ovir Transfuzijska postaja nekaj časa NE BO POSLOVALA. Ponovni pričetek poslovanja postaje bomo pravočasno objavili v našem listu.

VREME

od 22. avgusta do 1. septembra
Okoli 22. in okoli 27. avgusta poslabšanja s padavinami in ohladitvijo, obenem (predvsem okoli 22. avgusta) nevarnost neurja. V ostalem lepo vreme.

Kri za življenje

Na transfuzijski postaji novomeške bolnišnice so 14. avgusta letos oddali kri: Uslužbenici in delavci SGP PIONIR: Emil Juretič, Franc Banovec, Ivan Stepec, Jože Kuljar, Marjan Filipič, Milan Vidljenovec, Ivan Gorenc, Anton Kolenec, Sergej Sekač, Vlado Kocjančič in Stane Bartolič.

Uslužbenici bolnišnice: Ludvik Rečko, Vika Muc, Toni Milve in Just Turk. Nadalje so se ta dan uvrstili med krvodajalce še: Alojz Janežič in Anton Franko, oba krojača iz Novega mesta, Ana Berus, ševalj iz Novega mesta, Angela Rom in Albina Bradač, uslužbenki OLO Novo mesto, Franciška Hrovat, gospodinja iz Broda in Anselja Rose man, gospodinja iz Novega mesta.

OLO Novo mesto

KOMUNALNA DEJAVNOST OBCINE ŠENTJERNEJ

Dan dolenjskega gasilstva v Novem mestu: Lep je bil pogled na prapore na čelu povorke.

ODLIKOVANI DOLENJSKI GASILCI

Na slavnostnem zborovanju gasilcev ob Dnevu dolenjskih gasilcev 11. avgusta na Glavnem trgu v Novem mestu je predsednik republiške gasilske zveze Matevž Hacc podelil odlikovanja najbolj zaslužnim gasilcem našega okraja.

Republiško gasilsko odliko I. stopnje je prejel Anton Košiček iz Novega mesta. Republiško

gasilsko odliko II. stopnje so prejeli: Stane Arko, Ivan Rolih in Jakob Pretnar, vsi iz Novega mesta, ter Franc Florjančič z Otočca in Anton Šobar iz Gradca. Republiško gasilsko odliko III. stopnje sta prejela Maks Zupančič iz Smihela pri Novem mestu in Frane Malerš iz Črnomlja.

Svet za komunalne, gradbene in stanovanjske zadeve ObLO Šentjernej je na seji 29. julija med drugim razpravljati tudi o komunalnih delih v preteklem letu. Razdelil je tudi sredstva cestnega sklada za razna komunalna dela na območju občine.

V letu 1956 je bilo porabljenih za planirana komunalna de-

la 591.281 din iz sredstev cestnega sklada. Vsa predvidena dela lani niso bila izvršena po krivdi neugodnega vremena. Omenjena sredstva so porabili za zgraditev novih in popravila starih mostov, za popravila vaških poti in podobno.

Letos je planiranega cestnega sklada 1.200.000 din, doseženega do sedaj 625.000 din. Tega je

svet razdelil na 16 krajevnih odborov. V zvezi s tem je predsednik občne sklical sejo predsednikov krajevnih odborov, na kateri so se pogovorili o dosežanjem in bodočem delu. Predsednik so bili seznanjeni z vsoto denarja, ki jim je dan v uporabo za komunalna dela. Seveda pa s tem zadeva še ni rešena. Krajevni odbori se bodo morali, če bodo hoteli imeti uspeh, pogovoriti z ljudmi svojega območja in jim povedati, da bodo največ denarja dobile tiste vasi, katerih prebivalci so pripravljene največ pomagati s prostovoljnimi delom. Poleg tega naj upoštevajo sredstva, ki so jih posamezne vasi dobile in izkoristile v preteklem letu.

Vsi predsedniki krajevnih odborov bodo v kratkem sklicali seje — rok so že določili — na katerih bodo sestavili plan dela in razdelili razpoložljiva sredstva vsem svojim območjem.

V preteklem letu so nekateri krajevni odbori, ki so se znali povezati z ljudmi, imeli lepe uspehe, kljub temu, da niso od občine dobili nobenega denarja.

Ce bodo ljudje podprli svoj krajevni odbor, si bodo tudi z majhnimi denarnimi sredstvi lahko lepo uredili mostove in pota, kar je njim samim v korist.

OBVESTILO O VOLILNIH IMENIKIH

Pred bližnjimi volitvami v občinske zbornice in zbornice proizvajalcev naročamo gospodarskim organizacijam in kmetijskim združenjem v okraju, da takoj začno sestavljati volilne imenike — sezname proizvajalcev. Volilni imeniki — sezname proizvajalcev morajo biti sestavljeni najkasneje do 31. avgusta 1957. V te sezname je treba vpisati vse delavce in uslužbence podjetja, ki imajo sklenjene delovne pogodbe, in tiste honorarne uslužbence, ki so polno zaposleni. Kmetijske zadruge pa napravijo sezname tako, da vpišejo vse člane KZ in njihove sivoce, ki se ukvarjajo s kmetijsko proizvodnjo, in uslužbence zadrug. Za gospodarske organizacije, ki zaposlujejo manj kot 20 delavcev in uslužbencev, napravi seznam volilcev proizvajalec upravnih organov občine.

Vse ostale informacije glede sestavljanja seznamov proizvajalcev dobite pri občinskih ljudskih odborih.

OLO Novo mesto

Notranjepolitični tedenski pregled

PERSPEKTIVNI PLANI

Včasih se zdi, da pri sestavljanju in odločanju tako važnih stvari kot je na primer perspektivni plan razvoja našega gospodarstva se vedno premalo poudarjamo veliko vlogo, ki jo imajo lokalne skupnosti in podjetja. Zvezna ljudska skupščina je na zasedanjih pred poletnimi počitnicami sprejela vrsto resolucij, v katerih je začrtana osnovna smer gospodarskega razvoja v industriji, gradbeništvu in kmetijstvu. Izdelani pa so tudi številni elaborati o drugih panogah gospodarstva in družbenega življenja. Čeprav smo pred dnevi lahko brali novice, da so v zveznih organih v grobem že sestavili predlog perspektivnega plana, to seveda še ne pomeni, da se na jesenskih zasedanjih skupščine ne bodo nadaljevale razprave o posameznih skupnih gospodarskih vprašanjih, marveč nas nasproti- notno utrjuje v prepričanju, da delo dobro poteka.

Na osnovi že sprejetih resolucij zvezne skupščine sedaj že začnemo sestavljati svoje perspektivne plane okraji, občine in podjetja. Pomen teh lokalnih perspektivnih planov in planov podjetij je v resnici zelo velik. Spomniti se moramo samo na dejstvo, da vodi naša politika investiranja k čedalje večji decentralizaciji in da praktično že sedaj razpolagajo gospodarske organizacije in politično teritorialne enote s pretežnim delom sredstev. Ra-

čunajo, da bodo prihodnje leto ti organi razpolagali s 75 odstotkov vseh bruto investicijskih sredstev. K temu pa je treba dodati, da ti organi odločajo o skoraj vseh neproizvodnih investicijah, to je o gradnji stanovanj, šol, zdravstvenih ustanov itd.

Glade na tako stanje je že sedaj treba opozoriti na nekatera vprašanja, od katerih je odvisen uspešen razvoj v bodoče. Vzemimo kot primer investicije v stanovanja. Stanovanjska graditev se je v zadnjih letih zelo razmahnila in smo uspeli odpraviti tudi najbolj grobe napake, kot je bila na primer poposta luksuzna gradnja. Kljub pa nam sedanje primerjave z nekaterimi evropskimi državami kažejo, da je v naših stanovanjskih zgradbah še vedno določaj neugodno razmerje med koristnimi stanovanjskimi površinami in skupnimi gradbenimi površinami in da gradimo še vedno preveč luksuzno. Stroški obrtniških del znašajo skoraj polovico vseh stroškov in v primerjavi z drugimi državami vsaj še enkrat več, kot bi bilo potrebno. Storitnost gradbeništvu je zaradi slabe opremljenosti od enkrat do dvakrat manjša itd. Reševati ta vprašanja pomeni nič drugega kot smotrno investirati.

Pri sestavljanju perspektivnih planov okrajev in občin je prav gotovo najvažnejša naloga: proučiti vse obstoječe pogoje za največje možno poveča-

nje proizvodnje. Toda tako povečanje ne sme biti v nasprotju s splošno gospodarsko politiko. Za njim se ne smejo skrivati želje po pretiranem investiranju, po vlaganju denarja v take obrate, ki jih imamo pri nas že dovolj in ki že sedaj ne delajo s polno zmogljivostjo. Prav zaradi tega morajo temeljiti perspektivni plani na objektivni oceni rentabilnosti določenih proizvodnje. Ta rentabilnost pa ne sme biti samo rezultat trenutnega položaja na domačem trgu in tudi ne samo trenutnih potreb zunanjega trga. Opraviti tako nalogo pa nikakor ni lahko. Zaradi tega je nujno potrebno pri sestavljanju perspektivnih planov široko sodelovanje raznovrstnih izvedencev, trgovine, potrebna so številna posvetovanja in ozki lokalni interesi morajo stopiti v ozadje. Enostavneje: delovni kolektiv se pri sestavljanju perspektivnega plana ne sme zapreti za tovarniški zid.

Prav tako pri sestavljanju perspektivnih planov ne smemo pozabiti na taka vprašanja kot je naša plačilna bilanca s tujino. Primanjkljaj lahko odpravi samo proizvodnja stotin gospodarskih organizacij, med katerimi pa mora vsaka zase in za skupnost računati kako bo povečala izvoz.

Podobne stvari bi lahko navedli tudi za vse tiste smerice, ki so navedene v skupščinskih resolucijah. Med temi pa sta gotovo najvažnejši zahtevi po večji proizvodnji blaga za široko potrošnjo in zahteva po hitrejši rasti življenjske ravni. Z vsemi temi faktorji morajo politično teritorialne organizacije in podjetja računati pri izdelavi svojih perspektivnih planov.

Še enkrat več zadružnikov

V Kmetijski zadrugi Dragatuš se pripravljajo na polletni občni zbor, ki bo konec avgusta. Upravni odbor bo spet predložil svojim članom lep obračun dela in uspehov. Pravilnost dela zadruge najbolj izpričuje stalna rast števila zadružnikov. V zadnjih dveh letih se je število zadružnikov povečalo za 100 odstotkov. V tej zadrugi je do sedaj že vključenih 270 gospodarstev. Dragatuški zadružniki so se v velikem številu vključili v

tekmovanje za večje pridelke. Tekmuje nad 50 zadružnikov za višji pridelok krompirja in koruze. Pri krompirju bodo dosegli prav lepe uspehe, s korozi pa bo teže. Spomladi ji je škodovala pozeba, sedaj pa je še spet prizadela toča. Tudi dragatuški zadružniki so se odlično ločili za krompir sorte Merkur. Semenskega krompirja te vrste so letos posadili nad 15.000 kg. Prav tako je zadruga prisrbelela svojim članom 3000 kg semenske pšenice, 500 piščancev

štajerske pasme ter okoli 600 sadnih drevesc. Pridelalek pšenice je bil zmanjšani zaradi rje, ki je napadla žito.

Pred vojno je znašala letna poraba umetnih gnojil na tem območju največ 4 do 5000 kg. Letos pa ga je kmetijska zadruga prodala do avgusta okoli 130.000 kg! Tako količino umetnih gnojil so kmetovalci lahko kupili s pomočjo zadruge, ki je preskrbela kratkoročni kredit in nabavila dovolj gnojil.

Pri tako očitni koristi, ki jo imajo zadružniki od svoje organizacije, ni čudno, da vrste zaupanje kmetovalcev do zadruge. To zaupanje dokazuje med drugim tudi vedno več vlog v hranilno kreditnem odseku zadruge. Kot že nekaj let bodo zadružniki in Dragatuš na letošnji plenarni zboru lahko zadovoljni tudi s finančnim poslovanjem. V tem polletju so prigrisodali okoli poldruge milijon dobička, kar je vsakakor lep uspeh. Zadruga zlasti povečuje trgovsko dejavnost z odkupom goveje živine in prašičev, posreduje odkup lesa, letos pa je odkupila tudi znatne količine medu in suhih gob ter drugih pridelkov. Edino mleka zadruga ne odkupuje, ker ga nima komu prodati.

Osemnajst hektarov nasadov na Okljuku

Triletni nasad višnje sorte latovka na Dobljčki gori

Smotrna in načrtna obnova sadjarstva, ki jo je začelo Kmetijsko gospodarstvo Okljuk pred tremi leti, je kažipot za obnovo sadjarstva in vinogradništva pri nas. 18 ha strnjanih nasadov že kaže prve vidne uspehe. Merakaldo se začudi, ko vidi triletni vinograd na Stražnjem vrhu. Triletni trsi sorte rizvanec se širijo pod velikimi, zdravimi in lepo razvitimi grozdi. To dokazuje, da je ta sorta primerna za naše kraje. Poleg tega da obilo obroditi, daje vino odlične kvalitete in rano dozori. Ta sorta je križanka dveh kvalitetnih sort: renskega rizlinga z zelenim silvancom. Za te sorte je znano, da dobro prenaša zimski mraz, da ni izbirna glede zemlje in da uspeva tudi v nižjih legah. Ta nasad je obnovljen po sedobnih načelih. Vrste so v smeri izohips, da se vinograd lahko strojno obdeluje. Je nasad ima čisto oporo, višina ograje pa je 60 cm. Trsi so vzgojeni na porensko rez. Iz tega nasada povzamejo lahko marsikaj poučnega za naše vinogradništvo.

Triletni višnjevi nasad na Dobljčki gori je prvi tovrstni nasad v Beli krajini. Na sončnem krakem svetu Dobljčke gore in Stražnjega vrha je 8 ha višnjevih nasadov, ki obetajo lepo bodočnost višnjevim nasadom pri nas, zlasti pa še sorta latovka.

V Beli krajini žal do sedaj še nismo imeli večjega strnjene breskovega nasada. Breskve so le po vinogradih. Dasi so breskve brez potrebne oskrbe in nega, so obolete na koderavosti in smolkavosti, so neobrezovane, dajejo dokaj lepe pridelke, saj je samo lani trgovina y Črnomlju odkupila za 2 milijona breskvev. Posestvo Okljuk pa ima 2 ha strnjene breskovega nasada s kvalitetnimi sortami kot so: pistoja,

Novomeški živilski trg in sejmišče

Ceprav je kazalo na dež, so v ponedeljek, 19. avgusta ženske iz bližnje in daljnje okolice prinesle na novomeški živilski trg vsega. Dobiti je bilo: jajca po 15 din (v mlekarji po 14!), čebulo po 40 din kg, zelje po 80 din kg, ohrovt po 40 din glavica, paprika po 40 din kg, paradizniki po 40 din kg, strčki po 5 din, smetana po 50 din skodelica, sli-ve po 60 din kg, hruške po 80 din, hruške za vlaganje po 80 din kg, ringlo po 60 din kg, breskve po 80-90 din, breskve za vlaganje po 100 din kg, surovo maslo v palčičih po 10 din komad, kure od 500 din dalje, par piščancev 650 din, kumare po 80 din kg, fižol po 30 din kg, mleko

Na plenumu občinskega sindikalnega sveta Novo mesto prejšnji teden se je oglašil k besedi član upravnega odbora in delegat plenuma iz opekarne Prečna, tovariš M. Ni se dotaknil vprašanj, ki jih je obravnaval plenum, pač pa je taloj ostro napadel tehnično vodstvo opekarne, kjer je zaposlen, in ga odkrito obtoževal hudih dejanj v škodo podjetja. Vsa stvar je izvenela skrajno osebno.

Kaj je bilo? V opekarni se je spomladi letos v peči podrla zložena surova opeka in zato je nastal zastoj pri žganju. Po mnenju M. — ki ni njeovo, pač po drugih ljudi iz njega — je tega kriv direktor in nihče drugi. Komisija je na kraju raziskala ta primer in ugotovila, da se je nezdoda pripetila zaradi zmrazitve opeke kot posledice majskega mraza. To se lahko dogodi vsakomur pri takem delu.

Ceprav je M. vedel, da je bilo tako in da se takih nezdod skoraj ni mogote izogniti, če so vmes nepredvidene vremenske nepravilne, je porabil to za osebni napad na direktorja in se za klevetanje poslužil pravice kot član upravnega odbora in dele-

30 din liter, solata 40 din kg, jabolka 45 din kg. Na trgu je bilo tudi nekaj voz drv. Najcenejše so bile po 1800 din meter.

Meso: govedina 240 din, teletina 280 din, svinina 350 din kg. Na sejmišče je bilo pripelanih 490 prašičev. Prodanih je bilo 461. Cena prašičem od 6 do 10 tednov starih je bila 2700 do 5000 din, od 3 do 7 mesecev pa 5500 do 12.500 din. Povprečna cena prašičkom od 3000 do 4000 din.

Čedalje več kino dvoran
Leta 1939 je bilo v naše državi 413 kino dvoran, lani pa že 1.366. Leta 1939 je gledalo kino predstave 20 milijonov obiskovalcev, lani pa že 101.392.000. Vse kino dvorane v naši državi imajo 433.908 sedežev. V Sloveniji je 231 kino dvoran s 70.566 sedeži.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Danes je že precej razširjeno in ustaljeno mnenje, da bi vojna, v kateri bi uporabili atomsko orožje v množičnem obsegu, bila enako uničujoča za zmagovalca kot za premaganca, čeprav sta s tem že ta dva pojma postala nesmiselna. Zakaj vojna ne bi pustila za seboj ne premaganec ne zmagovalcev, ampak samo uničenje naše civilizacije in njenih ekonomskih temeljev.

To precej razširjeno mnenje pa ni pospešilo — tako kot bi želeli — poglajan v razorožitvenem pododboru OZN v Londonu, kjer se vsaka stran bolj opira na tisto, kar razdvaja, in ne na tisto, kar bi utegnlo zblizati stališča. Mimo previdnih, polže počasnih diplomatov v Londonu, ki pač opravljajo svoj posel, kakor vedo in znajo, pa se v tisti težko opriletljivi in težko pregledni množici človeških hotenj in želja, ki ji megleno pravimo svetovno javno mnenje, vedno bolj nabira neopstrnost, razočaranje in jeza zaradi počasnosti in neučinkovitosti diplomatskih prijemov.

V Tokiju je bilo od 6. do 16. avgusta konferenca proti uporabi jedrskega orožja, ki se je udeležilo več kot 4.000 delegatov iz 26 držav v Aziji, Afriki, Evropi, Avstraliji in Ameriki. Delegati so sprejeli tri resolucije, v katerih zahtevajo prepoved jedrskih orožij, priporočajo Zdrženim narodom, kakšne korake naj ti storijo, in predlagajo skupne akcije za prepoved atomskih in vodikovih orožij.

Ta konferenca ni prinesla nič »no-

vega«, ker je vse tisto, kar je izrazila tako staro, kot je star človeški rod: želja po miru. Le da je bil njen poziv skrajno nujen in odločen, ker je želja po miru danes hkrati želja po obstoju ljudi in njihove civilizacije.

Največja ovira za sklenitev vsaj začasnega sporazuma o razorožitvi je medsebojno nezaupanje med Vzhodom in Zahodom. Na Vzhodu se bojijo, da skuša Zahod uničiti njihov način življenja in njihovo ideologijo. Na Zah-

KREPITI ZAUPANJE

du pa se bojijo, da je končni cilj Sovjetske zveze komunizem po vsem svetu.

»Sodimo — je rečeno v eni izmed resolucij tokijske konference — da se jedrski poskusi nevaren izraz priprav za jedrsko vojno in zato zahtevamo od prizadetih držav, da sklenejo mednarodni sporazum o takojšnji in brezpogojni prepovedi jedrskih poskusov.

Zahtevamo prepoved proizvodnje, kopičenja in uporabe jedrskega orožja ob mednarodnem nadzorstvu.

Nasprotujemo temu, da bi države, ki imajo jedrsko orožje, odstopale to orožje kateri koli drugi državi.

Zahtevamo splošno razorožitev ob nadzorstvu, ki bi ga sprejele prizadete države. Če sporazum o splošni razorožitvi se ni mogel, zahtevamo sporazum o delni razorožitvi.

Nasprotujemo vzpostavljanju in razširjanju vojaških oporišč, posebno jedrskih oporišč. Ugotavljamo, da istočasno ukinitve vseh vojaških blokov in umik z vseh vojaških oporišč ter umik vseh žet z vseh tujih ozemelj zmanjšujejo nevarnost jedrske vojne.

Te zahteve niso nove in tudi ni potrebno, da bi bile. Potrebno pa je, da jih postavlja čim več ljudi po svetu. Svetovno javno mnenje je morda res nejasno opredeljen pojem za vse močnejše odtiske človeškega čustvovanja in hotenja, kadar pa gre za človekov obstoj se vsi ti odtiski — ne glede na razlike v tradiciji, plemenu, prepričanju ali veri — združijo v enotno barvo. In ta barva naj bi bila tisti rdeči signal, ob katerem bi se ustavile odgovorne vlade in se nasloped sporazumele.

Ljudje po vsem svetu čutijo, da je treba naglo ukrepati. Zavedajo se, da je ob vseh jamstvih nevarnost že v tem, da tako strahotna uničevalna sredstva sploh obstajajo. Glavni pripomoček za doseg sporazuma pa je krepitve medsebojnega zaupanja. Zato je zelo važno, da odgovorni državniki dajejo take izjave, ki bodo to zaupanje krepile, ne pa slabile.

In še eno je važno: da se ljudje čim bolj seznanjajo z mnenjem drugih in da te stične točke razširjajo na skupna področja razumevanja in zaupanja. Le tako bo mogoče rešiti svet pred moro uničenja.

Napačno tolmačenje pravic

gač plenuma. Na podlagi nje-govih izjav sta šla dva člana izvršilnega odbora občinskega sindikalnega sveta na sindikalni sestanek kolektivna opekarne, da preverita obtožbe.

Ni bilo težko ugotoviti vzroka za izpad M. Ta je v opekarni zaposlen kot kurjač peč. To je natančno in odgovorno delo, ki zahteva treznega človeka. To pa M. ni. Ko je imel nočno službo, se je napil žganja in tako zanemaril delo. Zaradi tega bi lahko nastala ogromna škoda, da bi priznal napako in se skušal popobljati, léče priliko za maškovanje. Pri tem ga podpihujejo ljudje, ki so bili prav zaradi takega odnosa do dela odstranjeni iz podjetja. Pijančevanje med delom in delovna nedisciplin sta hudi stari napaki v tem kolektivu, ki pa jih skušajo sedaj odpraviti tudi z ostrejšimi ukrepi, če ne gre zlepa.

Ni malo primerov, da ta ali oni delavec v času najbolj nujne in neodložljivega dela ostane doma po nekaj dni, ne da bi kdo vedel za to. Taki ljudje čutijo večjo odgovornost do svojega kosa zemlje kot do delovnega mesta v podjetju. Takim ljudem je tudi težko ali nemogoče dopovedati, da alkohol in vestno opravljanje dela ne gresta skupaj. Ni jim mogoče dopovedati, da se ne sme med delovnim časom v gostilno, da se med delom ne sme opiti do onemoglosti in podobno. Gotovo ne bi nikler v svetu trpel v podjetju človeka, ki se med delom toliko napije, da pade sku-

paj kot prazna vreča in zaspi, ne menec se, kako šre delo naprej. Med take spada tudi M.

Opravljanje naloge člana delavskega samoupravljanja ni lahko. Zahteva poznavanje problematike proizvodnje in drugih nalog podjetja, zahteva pravilno presojo stvari, čut odgovornosti in poštenje. Brez tega ne gre. Kdor tega ne pozna, kdor tega nima, kdor gleda vsako stvar iz interesa lastnih koristi, komur je alkohol bližji kot pošteno, zavestno ustvarjalne dobrin in izpolnjevanje dolžnosti do družbe, ta ne spada niti v kolektiv, še manj pa v organe delavskega samoupravljanja.

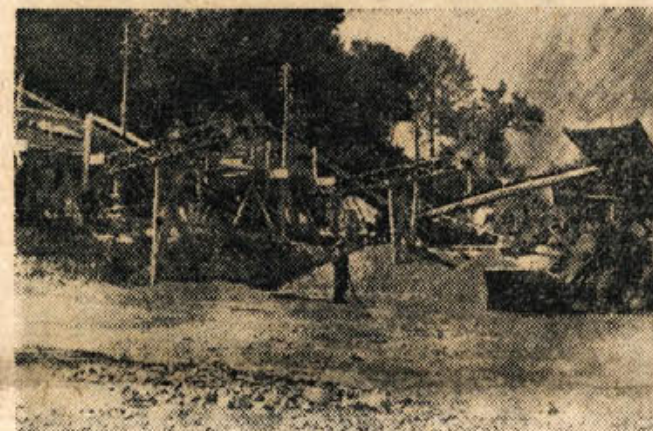
V kolektivu opekarne Prečna pa je dovolj tudi poštenih delavcev, ki se trudijo, da dajo našemu gospodarstvu čimveč kvalitetne opeke. Navzlic težavam spomladi, so do konca julija proizvedli nad 300.000 kosov opeke več kot lani v istem času. Letno obvezo bodo visoko presežili. To je zasluga pridnih delavcev in sposobnega tehničnega vodstva podjetja ter dobre organizacije dela, ki pa ne gre v račun tistim, ki bi radi podjetju škodovali. Zalostno je, da takim naseda tudi član upravnega odbora, kot je bil v tem primeru. Tam, kjer člani organa delavskega samoupravljanja gledajo na podjetje iz zornega kota osebnih koristi, neutemeljenih pravic in popolnega neznanstva delovnega

processa, brez želje po boljšem upravljanju od družbe zaupnega jim podjetja, mora biti vloga direktorja odločnejša in večja, sicer gre podjetje lahko hitro po zlu. Nekdo mora upravljati podjetje v interesu družbe. Če ni to organ delavskega upravljanja, mora biti kdo drug.

Mehanizirani kamnolom v Luknji pri Prečni. V njem pridobivajo sedem vrst gramoza za modernizacijo ceste Novo mesto-Smednik.

Cesta Višnja gora-Ivančna gorica

10. avgusta je bil spet pomemben dan na avto cesti Ljubljana-Zagreb: prometu so izročili 4 in pol km dolg odsek od Višnje gore do Ivančne gorice. Nova avto cesta od Ljubljane do Ivančne gorice je nekaj kilometrov krajša od stare, je brez hudih klancev in večjih ovinkov. Cestišče je betonsko. Tako se je avto cesta na pol približala Novemu mestu.

Mehanizirani kamnolom v Luknji pri Prečni. V njem pridobivajo sedem vrst gramoza za modernizacijo ceste Novo mesto-Smednik.

V tem tednu nabiramo

Cvet jesenske reze (100 din), rmanja (50 din), rdeče deteljice (100 din).
List agbeža (40 din), slezenovca (200 din), volčje češnje-bela-done (180 din), lupuha vinogradniškega (60 din), melise (150 din), ozkolistnega trpotca (80 din), hribske reze brez pecljev (500 din), maline (40 din).
Rastline zlate rozge (65 din), materine dušice (45 din), kopitnika s korenino (70 din), hribske reze (260 din), dobre misli

dolžina do 25 cm (85 din), gladišnika (40 din), rmana (36 din), črnobine (80 din), jetičnika (120 din), vodne kreše (140 din).
Korenine beladone (140 din), malega divjega janeža (350 din), velikega divjega janeža (250 din), baldirjana (260 din), gladišča (58 din), regrata (116 din).
Plobove krljike (400 din), sipka (50 din), sipka luščena (200 din), gloja (33 din), črnege trna (30 din), punčkovino (800 din), suhe borovnice (600 din).

V Kočevju gradijo mlekarno

Odbor za posojila iz republiškega investicijskega sklada je v preteklem mesecu med drugim odobril 15 milijonov din kot prispevek k udeležbi iz zveznega investicijskega sklada za gradnjo nove mlekarne v Kočevju. V celoti bo stala gradnja mlekarne okoli 140 milijonov din.

OBVESTILO: CVET jesenske reze bomo odkupovali samo dokler ne bo porjavel, pohište z nabiranjem. Korenine velikega in malega divjega janeža naj nabirajo in odkupujejo tisti, ki ga dobro poznajo, nepravilno nabranih korenin ne bomo prevzeli.

Na 9 prebivalcev I radijski aparat

Število radijskih naročnikov v naši državi hitro narašča. Leta 1939 je bilo 155.113 radijskih naročnikov, letos pa je število naraslo na 710.694. Leta 1939 je prišel en radijski sprejemnik na 100 prebivalcev, lani pa na 25 prebivalcev. Največ radijskih sprejemnikov je v Sloveniji, kjer pride en sprejemnik na 9 prebivalcev, in najmanj v Črni gori, kjer pride en sprejemnik na 70 prebivalcev.

Ceprav ubiramo pri nas šela prve korake v televiziji, je bilo letos 1. junija v naši državi že 3.240 televizijskih sprejemnikov.

350 ha orehovihi plantаж

Kmetijsko posestvo »Glavice« v Kninu ima gotovo največji plantažni nasad orehov v Evropi. Na površini 350 hektarov ima zasajenih 35.000 orehovihi dreves. Računajo na letni pridelok 70 vagonov orehov najboljših sort. Na tem posestvu so lani obsejali s hibridno koruzo 50 hektarov, poleg tega pa na posestvu gojijo tudi ovce plemenite pasme.

Potrošniški krediti

Medtem ko so znašali potrošniški krediti v naši državi za nakup industrijskega blaga maja lani 25 milijard 706 milijonov din, so do maja letos narasli na 35 milijard 83 milijonov din, to je porast skoraj za 100 odstotkov.

„Divje“ ASANACIJE

Kadar govorimo o pravilnem zajetju studenca, zgraditvi vodovoda, kapnice ali vodnjaka, oziroma o njihovi higieni izboljšavi, pravimo, da objekti za prečiščevanje vode. Prav je, da je dobrih in higienično neoporečnih vodnih objektov čim več in da gradnjo take objekte razna podjetja in organizacije, ker se s tem izboljšuje osnova življenjske ravni in dobe ljudje dobro pitno vodo. Ni pa prav, da se take gradnje opravljajo brez pravega načrta in nadzora in brez strokovnega mnenja pristojnega zdravstvenega organa, ker v večini primerov stane popravljanje že obstoječega objekta več, kot pa njegova izgradnja. Take asanacije imenujemo »divje« prav iz teh razlogov. V zadnjem času smo pri terenskih ogledih opazili spet večji porast takih »divjih« gradenj objektov za prečiščevanje vode, ki so bili zgrajeni lani ali letos. Pri nekaterih smo

meteorološke razmere, koliko je letnih padavin in kdaj so najbolj pogoste. Upoštevali moramo velikost lovine ploskve, žlebove, naprave za filtriranje in podobno. Se le ko imamo vse te podatke, lahko izračunamo velikost objekta, velikost trpalke oziroma cevododa in napravimo načrt za vodni objekt. Na podlagi načrta izračunamo porabo cementa, peska in drugega materiala, število delovne sile in delovnih dni in naredimo predračun. Ko imamo vse to, moramo ponovno pregledati celotno stanje in ugotoviti, če je grad-

nja sploh upravičena in če ni morda še kakšna boljša ali cenejša rešitev. Po potrditvi načrta in predračuna začnemo graditi. Ves ta postopek nam zagotovi, da je gradnja gospodarsko upravičena, da je higienijsko primerna in da bo potrebam zadovoljevala. Med gradnjo je potreben strokovni nadzor, ker mora biti objekt zgrajen tako, da vanj ne zatekajo fekalije in tudi da voda iz njega ne odteka drugam, ker bi v tem primeru voda ne bila užitna ali pa bi jo bilo premalo. Takoovano prihranjevanje cementa se je preveč

Higienično zajet studenca v Otresku, občina Sentjernež

mašuje. Ko je objekt zgrajen po načrtu in vsa zunanja dela dokončana, je potreben ponovni ogled in odvzem vzorca vode, tudi morebitna razkužitev, šele potem je mogoče objekt izročiti svojemu namenu.

Ves ta postopek je nujen. Voda mora biti v vsakem oziru neoporečna, sicer stanja nismo izboljšali, pač pa smo zgradili nekaj, kar stanja bistveno ni popravilo. Objekti za prečiščevanje vode so dragi in najmanjša nestrokovna napaka se mašuje.

Nekaj primerov. Gradbeno podjetje v eni izmed občin našega okraja je predlagalo gradnjo kapnice pri šoli. Ze izbor mesta je bil napačen, ker je bil v neprimernem terenu za predalec od stavbe. Kapnica naj bi bila kamnita, cementa bi se uporabilo 1.000 kg, peska 1,5 kubičnih metrov, betonskega železa 30 kg. Črpalka ni bila predvidena. Taka gradnja bi bila podobna tistim, ki so jih gradili naši pradedje. Po naših izračunih je potrebno kapnico namestiti bliže šoli, na drugem mestu, cementa 5.600 kg, peska 10 kubičnih metrov, betonskega železa 91 kg. Predvidena je 7 r palka, filtri, cevi in ves ostali material. Cena po predračunu gradbenega podjetja je bila okrog 120.000 din, po našem

predračunu pa 365.000 din. V prvem primeru bi izkope in druga nestrokovna dela pod nadzorstvom opravili prebivalci prostovoljno. Gradbeno podjetje ni dalo nikakega načrta, pač pa samo predračun. Razumljivo, da smo delo pri izkopu ustavili. Drugi primer. Vsako kapnico v neki občini so že imeli. Vseki odbor za popravilo kapnice se je pogodil z zidarjem iz bližnje vasi, ki bi naj kapnico asaniral, ker je bila pokvarjena. Zidar je napravil nepravilno betonsko zmes; ker je »prihranil« cement, je sicer gradnjo pocenil, objekt je pa neraben. Kapnico bo treba znova popraviti in sedaj bodo stroški seveda večji. Tretji primer. Vodnjak pri šoli je popravil nestrokovnjak. Posledica je, da voda zateka nazaj v vodnjak in ga s tem okužuje. Popravilo bo sicer manjše, vendar so stroški nepotrebni, ker bi bil objekt že prvič lahko v redu popravljen.

Ti primeri kažejo, da brez strokovnjakov higienijske službe ne gre, ker so »divje« gradnje kljub morda trenutnemu cenenemu učinku neprimerno dražje, kakor če bi bile v začetku pravilno zgrajene, pa tudi, da je higienijski učinek enak ničli. Mi hočemo ljudem pripraviti dobro in zdravo vodo, pa dovolj je mora biti! Dr. Božo Oblak

Nekaj misli o počitku

Za redno opravljanje svojih vsakdanjih nalog potrebujemo delovni človek obilico delovne sile. Ta pa je neposredno povezana z vsakdanjim načinom življenja posameznika. Razumljivo je, da bo bolj ali manj naporno delo na posameznem delovnem mestu zahtevalo precejšnjo mero delovne energije, katere je seveda potrebno vedno nadoknaditi in obnoviti. V kolikor pa človek ne obdrži delovne sposobnosti na približno enakih višini, vpliva to občutno na škodo zdravlja.

Glede nadomestitve pri rednem delu porabljenega energije je osnovni čimtelj pravilni odmor, ki naj omogoči delavcu, da si črpa delovno sposobnost na isto višino. Zato je zelo važno, kako človek preživi in izkoristi dnevno svoj prosti čas. Pri tem pa je treba takoj poudariti, da za odmor ni moč smatrati izključno le spanje in počitovanje, ampak je potrebno pri tem misliti na takozvani aktivni počitek. Pod tem razumemo kako izjeto delo, ki je človeku v razvedrilo: dnevni časopis, zanimivi film, vedra glasba, zabavna knjiga, miren sprehod — vse to zelo ugodno vpliva na počitek delovnega človeka. Važen pa je tudi odmor v toku redne delovne izmene in tega ne smemo pozabiti ali zanemariti. Ta je za človeka, ki opravlja težko fizično ali umsko delo ali pa pod živčno napetostjo upravlja strojne naprave, zelo pomemben in nujno potreben. Med delom pravilno razporejen odmor — čeprav kratak — olajša delavcu opravljanje dodelanega mu dela ter dviga njegovo produktivnost.

Nesmotno koriščenje prostega časa je za delovnega človeka veliko zlo, ki povzroči precej hude občutne posledice. Skrajni odveč je poudarjati, da so ure, prebiti v zadimljenih gostih in čezmerno uživanje alkoholnih pijač skrajno neugodni činitelji za delavčevu zdravje in njegovo produktivnost pri opravljanju rednega dela. Prav tako škodljivo pa je tudi prehudu izčrpanje delavčevih sil s težkim delom ob prostem času, kajti to občutno vpliva na zdravje in ima lahko za posledico dolgotrajno zdravljenje.

Po naših podjetjih je zaposlenih zelo veliko kmetijskih ljudi, ki imajo posestvo in svojo zemljo. Tak delavec nima občutnosti samo do podjetja, kjer je v delovnem razmerju in socialno zavarovan, ampak ima občutnost tudi do hiše, polja, vinograda. Skrb za uspešno gospodarjenje s svojimi, večkrat zelo skromnimi in bormim imetjem, mu še pri rednem delu v tovarni ali rudniku poraja različne misli ter ustvarja nabrskake bo zgrabil za delo, ko se vrne iz podjetja. Pri vsem tem pa nejdemo odgovor na naslednje misli: Ali je človek sposoben opravljati dele na dveh delovnih mestih in to največkrat

na takih delovnih mestih, od katerih vsako zahteva veliko prisrčnosti in delovne energije? Odgovor na to vprašanje je na dlanj in kratak: Ne! Tak način razpisanja delovnih sil je skrajno škodljiv za njegovo zdravje in ima posledice. Kaj moremo pričakovati od rudarja, ki želi biti v času najtežjih poljetnih del zaposlen na nočni zmeni? Rezultat je le ta, da bo prišel ponoči v podjetje počivat in se pripravil na jutrišnje delo na polju ali v vinogradu. Za neopčitnega delavca je značilna tudi premajhna zbravnost in pazljivost pri delu, kar ima lahko za posledico težko — če ne najhujšo nezgodo. Pri takih delavcih kaj hitro ugotovimo prehudu izčrpanost, kar je povsem razumljivo. Tudi vsak stroj je sgrajen za določeno zmogljivost in če ga preobremenjujemo, pogonska energija omaga in imamo defekt. In prav tako nastane »defekt« pri človeku.

Dolenjski fantje pozdravljajo

Prejeli smo več pism od naših fantov, ki služijo vojaški rok v raznih krajih naše države. Vsi se radi spominjajo lepe Dolenjske in tolo pozdravljajo starše, prijatelje in znance:

iz Aleksinca v Srbiji: Anton Musič, Franc Vidmar, Ivan Plut, Jože Mihor, Anton Hudorovac in Janez Goleš.

Z otoka Visa: Zdravko Matkovič, Alojz Suštaršič, Franc Flajnik, Bogomir Frankovič, Ignac Vrančar, Jože Kozjan, Anton Konda, Janez Brezur in Stane Henigman.

Z Reke: Franc Opara, Ciril Plut, Alojz Simonič, Darko Erjavec, Jože Jerman in Marijan Tramte.

V imenu Dolenjcev iz Zadra pozdravljajo naše bralce Ivan Rodič.

iz Novoga Sada: Janez Kek, Peter Goljot, Franc Zupančič, Franc Jerše, Janez Umek, Martin Kastelec, Slavko Ivančič in Ignac Golob.

iz Skopja: Martin Kobe, Mirko Uršič, Vladislav Muren in Alojz Plut.

iz Dugega sela: Franc Zagorec, Jože Logar, Vlado Lakner, Franc Miklavčič, Leon Gričar in Stane Barle.

iz Visa se še oglašajo: Vladimir Flajnik, Janez Mavrin, Franc Seko, Vladimir Bahorič, Jože Črnič, Tone Plut, Ju-

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Tedenski koledar

Sreda, 21. avgusta — Ivana Cretjek, 22. avgusta — Timotej Petek, 23. avgusta — Zdenka Sobota, 24. avgusta — Jernej Nedelja, 25. avgusta — Ludvik Ponedeljek, 26. avg. — Bernard Torek, 27. avgusta — Zlatko SONEC, 21. avgusta vzhaja sonce ob 5.08 in zahaja ob 19.01. Dan je dolg 13 ur in 53 minut.

LUNA: 25. avg. ob 12.32 mlaj.

KINO

»Krkas« — Novo mesto: od 23. do 25. VIII. italijanski film »V ZNAMENJU VENERE«. Od 27. do 29. VIII. jugoslovanski film »NE BEBILAJ SE SINKO«. Dom JLA — Novo mesto: od 20. do 22. VIII. ameriški film »KOT TUJEC«. Od 23. do 26. avgusta italijanski film »CASTA DIVA«.

»Jadrana« — Kočevje: 21. in 22. avgusta jugoslovanski film »SLAB DENAR«. Od 23. do 25. VIII. jugoslovanski film »DOLINA MIRU«.

Cromelji: 20. in 21. VIII. francoski film »OCE, MAMA, SLUŽKINJA IN JAZ«. Od 23. do 25. avgusta ameriški barvni film »CENA SLAVE«.

Metlika: 21. in 22. VIII. jugoslovanski film »POSLEDNJI TIR-24«. In 23. VIII. ameriški barvni film »NA DALJNEM SEVERU«. Kostanjevica: 21. VIII. francoski film »TEREZA RACQUIN«. 23. avgusta francoski film »AFERA MAURICIOUS«.

Zužemberk: 25. VIII. finski film »BELA KOSUTA«. Toplice: 21. VIII. sovjetski barvni film »OBAD«. 24. in 25. VIII. ameriški barvni film »GOLA OSTROGA«.

»Roga« — Straža: 24. in 25. VIII. finski film »MAJA ODKRIVA MUZIKO«. Mokronog: 24. in 25. VIII. italijanski film »NA ROBU PROPADA«.

MLINSKI OGLASILA

V torek, 12. avgusta zvečer sem v vlakcu Ljubljana-Novovo mesto potoma vrel tujo aktivko namesto svoje. Ker gre za nenamerno zamenjavo, prosim prizadetega, da pošlje svoj naslov upravi Dolenjskega lista.

Išem sebo in osebo za varovanja otroka. Naslov v upravi lista (405-57).

Prodajam radioparar znamke »Minnerva«. — Naslov v upravi lista (405-57).

Radio, majhen, v dobrem stanju, prodam za 3.000 din. Cromelji — Zvezdnica 13.

Prodajam mlin na 4 pare kamnov ob Temenici pri Mirni peči z 68 a

zemlje (gozd in vrt) ter hišvom. Poizvedbe pri Kastelec v Biskvi vaši 23 — p. Mirna peč.

Janez Fanič živi v Aisdenu 1957-58. pošilite naslov glasbenemu oddelku Dolenjskega lista pod »Belgija« (395-57).

Poceni prodajam sobno in kuhinjsko pohištvo ter parnik. Vprašajte Brljin 4.

V soboto, 17. avgusta sem izžubila žensko jopico (drap-rdeče barve) od Ločne do Otočca. Naldiriteja prosim naj jo vrne v postajo Kobiljak v Novem mestu, dob. 1099 din nagrade.

OBVESTILA

Turistični biro — »Putnik«: Novo mesto obvešča vse kolektivne, podjetja in ustanove, ki nameravajo obiskati Zagrebški veleizkazem v času od 7. do 23. septembra, da organiziramo aviozvozne prevoze. Po-

hitite s prijavitelji! Potujte z nami udobno in poceni!

Gradbeno podjetje »Obnova« Ljubljana sprejema za dela v Cromelju večje številne kvalificiranih zidarjev. Hrana in stanovanje priskrbljeno. Plača po tarifnem pravniku. Interesenti naj se javijo pisмено ali osebno na upravo podjetja Ljubljana, Vilharjeva 33 ali na delovnico »Belad« Cromelj. Nastop službe takoj.

Na učiteljski in Novem mestu bodo razredni popravni izpiti 20. avgusta 1957, začetek ob 8. uri. Sprejemni in diplomski izpiti pa bodo 1. septembra ob 8. uri. Redni pouk v šolskem letu 1957-58 se prične 5. septembra 1957.

Havusteljsivo učiteljskita

Opozorilo

Opozorjam vsakogar, ki bi bil pri lažni vestni o meni, da ga somodrijsko preganjam. Tisemu, ki mi sporoči raznesla tekih vesti, dam nagrado.

Ivan Kure, Novo mesto, Paderšičeva 3

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO

V času od 10. do 17. VIII. je bilo rojenih 17 dečkov in 18 deklet. Poročila sta se: Zupančič Ivan, tovarniški delavec iz Regeče vasi, in Skoda Jožefa, kuharska pomočnica iz Novoga mesta. Umrla sta: Barborič Pavla, zašebnica, 80 let, iz Novoga mesta, in Pogacar Jakob, upokojenec, 70 let, iz Novoga mesta.

GOTNA VAS

Rojena je bila 1 deklica.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Pletič Jozef, avtozvoznarski vajenec iz Stopič, je padel s koleca in si poškodoval desno nogo. Bukovca Antona, vodovodnega instalaterja s Kota, je udarila os voza in mu poškodovala glavo. Košček Ivica, hči posestnika iz Zužemberka je padla z drevesa in si poškodovala roki. Sreha Ivan, delavec iz Kočevske Reke, je padel s koleca in si poškodoval desno roko. Dragan Martin, delavec iz Skričeva, je padel s koleca in si poškodoval levo ramo. Macelec Rudolf, nakladalec iz Briljina, je padel s koleca in si poškodoval desno roko. Borštan Staneta, sina posestnika iz Brune vasi, je poškodoval glavo. Ban Anton, delavec iz Vel. Brunšic, si je na jagi poškodoval prst desne roke. Bejtovič Aljosa, sina slaščičarja iz Koberjeva, je podrl avtomobil. Kešigman Matilda, hči upravnikova iz Novoga mesta, si je v avtomoblu z vrati poškodovala prst leve roke.

Surovež brez primere

Med PIONIRJEVI vozniki, ki dovažajo gradivo na dvoizšne Industrije obute v Novem mestu, je tudi neki mladi voznik, ki ima prijatelja in bližnja konja. Ta voznik je do svoje živine skrajno surov. To potrjuje zgodovka iz avgusta zjutraj na navedenem gradbišču.

Brez vsakega pravega vzroka je pričel voznik konje divje pretepiti. Najprej ga je prijel za gobec in ga suval, nato pa pograbil poleno, ki ga rabi za prevračanje truge, in s tem udaril po konju, koder je pač padlo. Poleno je držal z obema rokama in nihal z vso močjo. Vsi delavci, ki so to videli, so se zgrajeli, neki fenski, ki je to tudi videla, pa je postalo slabo. Drugi voznik, katerega so pričel izraziti zgrajanje nad tako surovostjo, je pa menil, da bi bilo treba prav tako ali še bolj pretepiti ljudi.

»Ali bi se dale z dovolj strogo kaznijo zaščititi ubogo živino pred takimi suroveži?

Frida reke vaščanom Gorenje vasi pri Smerjeti gradilo vodni zbiralnik.

V Podbočju so igrali

Po dokaj dolgem presledku nam je bila v nedeljo, 11. avgusta, na odru kulturne dvorane KZ prikazana igra »Snežuljičica«. Igra je prav dobro uspela in moramo reči, da so bile vlože dobro razdeljene in temu primerno odigrane. Posebno sta se izkazali kraljica — v osebi Marije Sketa — in Snežuljičica — Vladka Pisanski. Mladina je vložila v igro mnogo truda, v pomoč pa ji je bila tudi predsednica kulturno-prosvetnega društva Milka Kodričeva.

Res, da so težave, vendar pa je dokazano, da se da z dobro voljo veliko narediti. Občinstvo je lepo zasedlo dvorano in je bilo z igro prav zadovoljno. Mladina — le tako naprej in premočisti boste vse ovire, ljudstvo pa vam bo izkazalo hvaležnost z lepim obiskom. —ski

Iz ŠENTJERNEJA poročajo

V Šentjerneju je bila ustanovljena avto-moto šola; štiri mesece jo je obiskovalo nad 30 ljudi. Solo je vodil upravni odbor Ljudske tehnike. Čeprav je ob pričetku pouka primanjkovalo strokovnega kadra, je bil uspeh pri izpiti zadovoljiv. Seveda pa nekaj tečajnikov izpiti ni naredilo.

13. avgusta ob desetih zvečer je izbruhnil požar pri posesti

Skladnišče bi radi zgradili

Občni zbor Kmetijske zadruge Dragatuš je sklenil zgraditi z lasinami sredstvi primerno skladišče za odkupljene izdelke in drugo blago. Graditvo so nameravali letos in so v ta namen kupili v bližini zadruženega doma primerno parcelo ter dali izdelati načrte. Pri teh pa se je zataknilo.

Za meseca marca letos so načrt poslali v revizijo na OLO Novo mesto. Do sedaj načrta še

niso dobili nazaj. Ni potrjen, ne zavrnjen. Pred potrditvijo načrta ne morejo pričeti z delom. Primerno skladišče pa jim je nujno potrebno. V njem bo tudi garaža za številne stroje, ki jih ima zadruga, pa jih sedaj nima kam spraviti pod streho. Zaradi pomanjkanja prostorov nameravajo začasno urediti v novem skladišču tudi en prostor za učilnico, dokler ne bo zgrajena nova šola.

Umrla je vneta pevka

Naše vnete pevke MARIJE JORDANOVE ni več. Nenejdan smrt jo je odrgala od nas. Četudi se zadnje čase ni več udeleževala, je bila še vedno vsa naša. Od leta 1945, ko se je velika večina članic AFZ org. vključila v šentjernejski pevski zbor, se je tudi Marija pridružila ter z navdušenjem in radostjo pela na vajah, na koncertih in sploh povsod, kjer je bila prilika. Nad 10 let je bila najvestjeva članica zbora in ni zamudila nobene vaje. V tem oziru je bila vzor mlademu rodu. Kako hudo ji je bilo v času bolezni, in kako je morala izostajati, in kako

Ali je to prav?

12. avgusta sem šel v novomeško trafikno št. 11 in hotel nakupiti večje količine tobaknih izdelkov z naročilnico. Prodajalka pa me je zelo grobo zavrnila, češ da ne da nič na naročilnico. Na moje pojasnilo, da sem že večkrat dobil v tej trafiki in na naročilnico, je odgovorila, da to njo nič ne briga in ona na naročilnico ne da nič. Odsel sem iz trafike praznih rok in takoj zavil v trafikno št. 3, kjer sem dobil vse, kar sem želel in to seveda na naročilnico.

Vem, da imajo vse trafike enaka navodila za prodajo tobaknih in drugih izdelkov, zato me tak odnos prodajalke v navedeni trafiki do potrošnika, še bolj čudi. Menim, da tak odnos ni v skladu z načeli trgoveke postrežbe v socialistični državi.

A. B.

Urudni vestnik OLO številka 18 z dne 15. avgusta prikaže odlok OLO Novo mesto o proračunu OLO za leto 1957; odlok obč. LO Cromelji o uvedbi občinskega prometnega davka na območju občine; odredbe občine Cromelji o plačevanju pristojbin za uporabo prostorov za grobove na pokopališčih na območju občine Cromelji; odlok občine Kostanjevica-Podbočje o občinskem proračunu; odlok občine Novo mesto o uvedbi občinske doklade na območje od kmetijskega odloka obč. Trebnje o občinskem proračunu za leto 1957; odlok občine Zužemberk o občinskem proračunu za leto 1957 ter volitve in imenovanja svetov občinskega ljudskega odbora Trebnje.

Posledice primitivnosti, izmikljanj in trme

Pri nadaljevanju šradnje suhokranjskega vodovoda so najprej dobile vodo Zvirče. Cevod do te vasi je bil spehjan pomladi letos. Posamezni gospodarji v Zvirčah so pohiteli in si napeljali vodo v domačije. Od cevodova do svoje hiše je napeljal vodo vsak na svoje stroške. Ti so bili različni, kakor je pač domačija oddaljena od glavne cevi. Zadržujejo, da je posameznika stala napeljava s tako za priključek do 20.000 din.

Vsa dela z napeljavo vode v vas, vključno zasipanje jarkov, so bila opravljena s plačano delovno silo. O kakem prostovoljnem brezplačnem delu skoraj ni govora. Se za plačilo je večkrat primanjkovalo delavcev. Tisti, ki so se zaposlili, pa še sedaj trdijo, da je bil zaslužek zelo slab. V Zvirčah je še precej domačij, ki nimajo vodovoda v hiši. Eni trdijo, da imajo vodnjake, da jim voda ni potrebna in podobno, eni pa hodijo po vodo k sosedom.

Nedolgo tega je med graditelji vodovoda in Zvirčani nastal spor, ki še ni poravnani. Graditelji upravičeno pričakujejo, da bodo vaščani vsaj deloma prispevali h gradnji vodovoda. Zvirčani pa se takemu prispevku na vse načine izmikajo. Spor je prišel tako daleč, da so zaprli vodo za Zvirče z utemeljitvijo, da bodo koristniki vodovoda spet dobili vodo, ko bodo izpolnili svoje obveze.

Takrat pa so Zvirčani zavpili: »Kaj, vodo nam zapirate. Kakšno krivica! Kaj če pride do kakšne bolezni, vsi bomo pomrli. Kdo bo zato odgovarjal.«

Kakšne obveze naj bi izpolnili? Zadržujejo, da so na nekem sestanku dosegli sporazum, po katerem mora vsako gospodarstvo, ki ima vodo, zasuti 18 metrov jarka. Ostali, ki si vode niso napeljali v hiše, pa menda nimajo nobene obveze. Koristniki vode v Zvirčah so menda obljubili, da bodo nekaj prispevali z delom, zasuti 18 metrov jarka na vsaj 100 metrov preveč. Izgovarjajo se na pomanjkanje časa, da nimata delovne sile, da bodo te obveznosti izpolnili že pozneje in podobno. Pri tem se ne kaže tudi zelo skeptična trma, kaj toliko ne bomo delali, ne če nimam nikoli vode iz tega vodovoda!

Kdo ima prav v tem sporu? Vsek po svoje in nobeden. Graditelji vodovoda bi morali vprašati: Pomenbi prispevali odbor je izdelal obširen sporod letstevja, ki je zajemal razna športna tekmovalna, šah, kečanje, namizni tenis, odbojko, streljanje in drugo ter tekmovalne v strojeplju. Pomenbi bo velika družabna prireditve z kulturnim sporedom.

dejo v hrib proti Prevolum, kajti v Zvirčah je delo končano. Zahteva po krajevnem samoprispevku je povsem utemeljena in upravičena. V našem listu smo že veliko pisali, koliko so prispevali prebivalci posameznih vasi pri šradnji vodovoda. Zlasti so znani primeri številnih vasi v Beli krajini, ki so pri gradnji vodovoda opravile vsa težaška dela brezplačno. Ne samo pri zasipanju jarkov, pač pa so v več krajih tudi jarkne izkopali in opravili ostala dela ter brezplačno prepeljali vse gradivo. V več krajih so na zborih volivcev sprejeli sklep o obveznosti posameznega gospodarstva, te obveznosti do kraja izpolniti in, če je bilo treba, sprejeti še nove. Toda o glavnem prispevku so se ponavadi pogovorili že pred pričetkom del. To, da glede krajevnega samoprispevka ni bilo urejeno pred pričetkom del v Subi krajini, je upravičen razlog Zvirčanov za otepanje pred takim samoprispevkom.

Treba pa je reči odkrito besedo o pripravljenosti Zvirčanov, da k lastnemu napreduku pride.

DROBNE VESTI IZ METLIKE

Pred kratkim je Metlika dobila novo rešilni avto. Prejšnji je bil popolnoma dotrajan in so se morali bolniki zadnje mesece voziti v bolnišnico s tujimi rešilnimi ali pa s privatnimi avtomobili.

Novi avtomobil je bil sestavljen v Avtomontaži v Novem mestu, nabavil pa ga je okrajni Svet za zdravstvo pri OLO Novo mesto. Avtomobil je prav udoben, lepo izdelan in je upati,

da bo dobro služil svojemu namenu.

Novi zdravstveni dom v Metliki bodo menda pričeli graditi. Kot smo obveščeni, bo že ta teden buldožer začel na prostoru dosedanje mestne žage koprati temelje za novo zgradbo. Če bo šlo po sreči, bo zdravstveni dom do zime v surovem je pod streho.

Gojitev vrb

Na ekonomiji Graben pri Novem mestu so napravili poizkus z gojitvijo vrb za pletenje kosar. Z vrbami so nasadili 9 arov zemlje, ki ni posebno dobra za druge kulture.

Poizkus je odlično uspel in pokazal, da je gojitev vrb donosna stvar. Oranje in obdelovanje vrbovega nasada jih je veljalo manj kot 2.000 din, za vrbove šibe pa so dobili v jeseni okoli 90.000 din!

Na ekonomiji zatrjujejo, da je gojenje vrb zelo enostavno. Večje plemenite vrbe se zapličejo v zorano zemljo v presledku 25 do 35 cm. Večje morajo biti obrezane. Nasad se še enkrat ali dvakrat na leto okoplje, in to je vse. Vrba raste na vsaki zemlji, najraje pa na vlažni. Ker je povpraševanje po vrbovih šibah za pletenje zelo veliko, čena vrbovimi šibam pa je bila lani od 15 do 32 din za kilogram, slabo donosnih površin je pa tudi dovolj, bi bilo priporočljivo, da bi se gojenje vrb oprili tudi kmetovalci. Na Grabnu računajo letos na še znatno večji prihodek vrbovih šib.

A. B.

Kopališče na Kolpi je zadnje tedne spet močno oživelo, saj prihajajo nam poleg domačinov tudi izletniki iz Ljubljane, Karlovc, Novoga mesta in od drugod. Na kopališču se ustavljajo tudi mnogi naši in tuji turisti, ki z avtomobili potujejo skozi Metliko na Plitvička jezera. Kristalno čiste vode, ki bi imela do 30°C res ni povsod dobilo.

Z naraščanjem avtomobilizma bo treba v Metliki prav resno misliti na benecinsko črpalko. Ze to, da sta bila lani v Metliki samo dva motorista, da pa jih je letos že 15 in tudi več novih avtomobilov, nujno terja postavitve benecinske črpalke. Mogoče bi jo lahko postavilo Splošno trgovsko podjetje v Metliki.

Zanimanje za motorizem v Metliki stalno raste. Zda spet obiskuje avtomobilsko šolo 17 tečajnikov. Med njimi so tudi žene. Solo vodi tov. Jože Geršič.

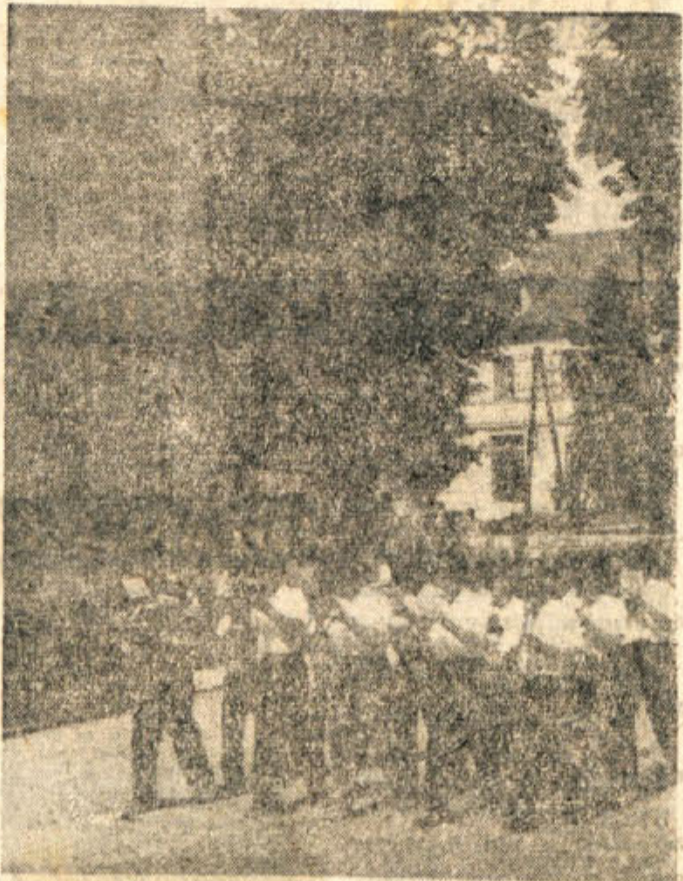
Gojenje Doma za glasbeno vzgojo v Ljubljani, ki so v okviru Kluba NOB Kosmač-Klemenčev te tedno tabornih ob Kolpi, so minuli četrtek za slovo priedili Metličanom s svojim orkestrom lep zabavni in plesni večer. Želim, da bi simpatični fantje in dekleta drugo leto spet prišli med nas.

A. B.

»Tovariši, gori, na pomoč«

Proslave Dneva dolenskih gasilcev so za nami. Za slavnost okraшено Novo mesto je spat dobilo staro podoba, razliki so se številni gasilci in gostje iz vseh krajev naše domovine, ostala je pa velika gasilska misel, ki se čedalje bolj širi in utira pot v zavest dolenskega prebivalstva. Dasi tla gasilski festivali ni dosegel razmaha prvotne zamisli, je gasilstvo vendar dostojno manifestiralo svoj program in Novomeščani so prvi po osvoboditvi lahko videli in spoznali sestav in celotni ustroj novodobnega gasilstva.

Za dolenske gasilce je bil ta dan — 11. avgust — res pomemben jubilej: minilo je 16 let, ko je bila ustanovljena današnja Dol. gasilska zveza. Nova ljudska oblast je prinesla tudi gasilstvu novo pot in nova oblika. 1946 je bilo pri tedanjem okrožnem poveljstvu LM v Novem mestu ustanovljeno Gasilsko poveljstvo, ki je povezovalo 35 društev, naslednje leto je pa bila ustanovljena Dol. gasilska zveza. Za to je ta desetletnica tako pomenljiva ne le za gasilstvo na Dolenskem, temveč tudi za vse drugo prebivalstvo. To je izpričala tudi ta proslava, saj je zbrala v Novem mestu skoraj štiri tisoč gasilcev in gasilstvu naklonjenih ljudi in gasilci iz Dolenjske, ampak tudi iz Koronke, Stajerske, Slov. Primorja, iz Notranjske in Gorenjske.

Med godbeniki na gasilski proslavi v Novem mestu so sodelovali tudi godbeniki iz Metlike.

Gasilska organizacija na Dolenskem sega nazaj že dobrih 80 let, da bi bila v nekdanji avstroogrski monarhiji le prevečkrat, posebno v mestih, podrejena povojševalnemu vplivu nemstva. Pa tudi v stari Jugoslaviji je bilo gasilstvo vedno prepuščeno na milost in nemilost vodilnih političnih strank. Navzlic temu vsiljenemu jarmu in pomanjiljivemu orodju je pa vendar gasilstvo pomenilo za pomoč v nesreči dragoceno pridobitev. Druga svetovna vojna je tudi dolenskim gasilstvu privedla veliko škodo. Gasilske čete, ki se niso hotele vdajati okupatorju, so bile razpuščene, orodje je okupator pobral ali uničil, v kolikor ga gasilci niso posekali. Požgal in porušil je tudi 28 domov.

Zanos obnove po osvoboditvi je zajel tudi dolensko gasilstvo. V dobrih desetih letih po vojni se ni izoblikovalo le novo, socialistično gasilstvo, ampak so gasilci s podporo ljudske oblasti popravili in obnovili porušene domove, pozidali nove, si priskrbeli orodje in brizgalne. Danes ima gasilstvo na Dolenskem spet 75 domov in 23 orodilšč. Čeprav naše gasilstvo še daleč ni opremljeno tako, kot bi moralo biti, je vendar tako močno in usposobljeno, da se lahko povsem zanesemo nanj. V novomeškem okraju, torej na območju današnje Dol. gasilske zveze, ki ima 92.000 prebivalcev, deluje 126 PGD, ki štejejo skupaj 6563 aktivnih članov. Med njimi je 4235 operativcev, vmes tudi 639 žena. Povprečje članov enega društva je 82 članov, ali 1 gasilec na 14 prebivalcev.

Kajpak to še vedno ni dovolj. V gasilski vrste je treba vključiti čimveč ljudi, zlasti še žene in delovne inteligence. Posebno je delovna inteligenca potrebna pri ind. prostovoljnih društvih, kajti tu mora gasilec za uspešne reševanje v primeru nesreče temeljito poznati strukturo materialov, tehnološki proces izdelave itd. Naša industrija ima sedaj 11 prastov, gasilskih čet s 365 člani. Čete so prav dobro opremljene.

Vsa velika gasilska društva Dolenski se je v zadnjih desetih letih, odkar je Dol. gasilska zveza, borila s 632 požari. Pri tem je 12.000 gasilcev obvarovalo za 1 milijardo in 102 milijona dinarjev ljudske premoženja, ki bi ga sicer uničili plameni.

Toda gasilstvo ne gasi le požarov ali pomaga pri raznih elementarnih nesrečah, kar je

njegova osnovna naloga. Dolenski gasilci se čedalje prizadevneje posvečajo tudi kulturno-prosvetnemu delu, propagandi za organizacijo, sodelujejo v preventivni službi in še marsikje.

Da delo na prosvetnem področju še ne teče kot bi moralo, je vzrok ta, ker manjka gasilskim vrstam dejavne inteligence, saj je imamo med gasilci komaj 2,4%. Kmečkoga prebivalstva je v gasilstvu 47%, delavcev 30%, ostali pa so obrtniki ali uslužbenci. Premalo je

v gasilstvu tudi žena in pa pionirjev. V tem pogledu bo treba napeti vse sile in pomnožiti gasilske vrste na Dolenskem. Po tem bo gasilstvo ne samo množično, ampak tudi tako številno in usposobljeno, da bo kos svojim še tako težkim reševalnim nalogam, pa tudi notranjim nalogam gasilstva, ki je danes ljudsko in socialistično.

Da se dolenski gasilci dobro zavedajo svojih oboljih nalog in jih skušajo čimbolje reševati, je lepo pokazal tudi Dolenski gasilski dan.

ZANIMIVOSTI

Drenj na Atlantiku

Opuska prostranstva Atlantskega oceana (med Evropo in Ameriko) so danes prizorišče izredno živahnega pomorskega in zračnega prometa med obeh kontinentoma. O tem nam priča podatek za en dan — 5. maja lani ob štirih zjutraj. Ta dan in ob tej uri je plulo po Atlantiku 53 potniških ladij, v zraku nad njim pa je letelo 110 potniških letal. Pri tem seveda niso všteta mnoga vojna letala ne številne tovorne in tovorno-potniške ladje. V 110 letalih, last 18 mednarodnih letalskih družb, se je ob tej uri peljalo 3295 potnikov. Sploh nad Atlantikom že sedaj vlada huda konkurenca med ladjami in letali. Kajti ko brza potniška ladja potuje za vožnjo čez Atlantik (v eno smer) 4 do 5 dni, preletijo velika štirimotorna letala razdaljo Pariz—New York v 10 do 12 urah.

Liliputanska baterija

V ZDA so izdelali »atomsko baterijo«, ki je komaj tako velika kot gumb za srajco. Električni tok daje taka baterija pet let. Sestavljena je iz radioaktivne snovi »Prometeum 147«, ki žarči elektrone. Baterijo bodo uporabljali v slušnih napravah za naglušne, v majhnih radijskih sprejemnikih in električnih ročnih urah.

Pleme, kjer gospodarijo ženske

Na otoku Sumatři živi pleme Menangkaban, kjer so žene poglavar družine. Nasledstvo preha le na žensko. Do nedavnega je še veljal običaj, da je žena živela moža in mu dajala denar za drobne potre-

Stevilke o vojnah in miru

Nek ameriški statističar je ugotovil število vojn od leta 1460 pred našim štetjem pa do leta 1835. Trdi, da je bil v teh 3415 letih le 300 let mir. V tem času je bilo sklenjenj najmanj 8.000 mirovnih pogodb in mnoge od njih so imele svečano pripombo, da bo mir trajal večno.

Če »krajci« ne ve za šifro

Liv »kralj Peter Karadjordze, vije ima hude skrbi, kot pišejo tuji časopisi. Skušal najti šifro za sef (predal) v neki švicarski banki, v katerem je baje shranjenih 6 milijonov švicarskih frankov. Ta denar je menda nalozil v banki še kralj Aleksander I. Po praksi, ki je v Sveti običajna, je najel sef pod šifro, ne pa pod svojim imenom. Švicarski zakon prepoveduje vsaki banki, da bi povedala ime lastnika takega računa ali izročila vsebino sefa komur koli, ki ne more povedati točne šifre. Tako Peter nima skrbi samo s hotelom (sedaj je nameščeno v nekem hotelu v Ameriki), ampak mu dela sive lasje tudi bančna šifra, oziroma nedosegljivih 6 milijonov frankov.

TUDI V TAJGAH RASTO MESTA

Na severu Evrope in Azije se razprostirajo veličanska področja tajg in tunder. Vse tundre ležijo v pasu severno-tečajnega podnebnja. Zemlja je zmrazjena do dva metra globoko in se v treh mesecih poletja otaja komaj za en meter. Vendar ima tudi ta sprova zemlja v surovem tečajnem podnebnju svoje živalstvo in rastlinstvo. Tunder je več vrst. V arktični tundi rasto le mahovi in lišaji, gozdna je gosto porasla z iglavci, prava tundra pa z grmičevjem, brezami in vrbam. Najširši je pas tundre na severozahodu Azije. V kratkem poletnem času odvijajo tundre oblaki žuželk in raznega mrčesa. Stalni prebivalci tundre so los, severni jelen (irvas), medved, polarni zajec, hermelin, rosomah, pižmar pa tudi sibirski tiger. Od teh živali je za pčle prebivalce tunder najvažnejši severni jelen, sa jim daje mleko

in meso, iz kože izdelujejo oblike in obutev, iz žil sukanec iz šrev vrvi itd. Tajge so najrazsežnejši gozdovi na svetu. Strnjena tajga meri sto tisoč kvadratnih kilometrov. V nji preži polno nevarnosti, posebno huda narčoga so roji in roji komarjev. Zime so v tajgah strahotne. Hkrati pa so ta odlična in divja področja pravcati raj za lovce. Lovijo plemenite kožuharje, predvsem lisice in sive ververice. Reke, potoki in močvirja so polna žlahtnih rib, zemlja pa rudna, premoga in nafte. Razen lovcev, ki zahajajo v te kraje, imajo tundre in tajge še svoje stalne prebivalce: Eskime, Samojeđe, Burjate Jakute in še nekatera manjša mongolska plemena. Danes je tudi že v teh svehu odmaknjenih področjih nekaj mest in veliko vasi, pa tudi industrija se razvija.

»DOBER STREL«

Stari Andrej je imel svojo kobač tik obširne obrabene gmajne. Kajpak je lisica, ki je hodila v vas po kokoših, bila največkrat nepovabiljen gost prav pri Andrejevih kokoših. Čakaj, si je mislil Andrej, ko pritisne zima, ti bom že siekel kožušek!

Prišla je zima in Andrej je nastavlil lisici na dvorišču stločenihi kosti. Na primeren kraju je nato napravil lino, prinesel star pihalnik in ga dobro nabasal s smodnikom, nasekajni žebiji in ščetinami. Pihalnik je nameril na nastavljeno vabo in ob mrzlih nočeh čakal lisico. Od časa do časa je stopil

v kobačo na toplo in se spet vračal nazaj v zasebo. Neke noči zagleda lisico, ko pobira kosti. Zda je prišel trenutek maščevanja, si misli Andrej, pomeri in užge. Strašen pok je odjeknil izpod slamnate strehe, v večji pa je nekaj zamolklo padlo. Zena se ogasi iz postelje: »Oha, si kaj?« (namreč zadel). »O, sem mati, mislim, da bom imel dovolj do smrti!«

Stara rjava in morda več mesecev nabasana puška ga je tako udarila, da mu je desno pleče skočilo iz rame in je po tem dogodku revež ostal puklast. Lisica je seveda, kot običajno, odnesla pete.

Od 1. do 10. septembra so vam na vpogled volilni imeniki za volitve v občinske zbere in zbere proizvajalcev.

»V dvainsedemdeseto leto grem. V Zagradcu imam dom in koseček zemlje. 3000 dni pokojnice je premože zame in ženo, zato nabiram zeljca. Po 40 dni plačajo suho listje malin, ki za sedaj ne sem.« je našemu fotoreporterju povedal zeliščar Ignac STRUJNA, ko sta se srečala na poti proti Ambrusu v Suhli krajini.

OKROGLE

DVE DOMAČI

»Zdravo tovariš, zdi se mi, da se midva poznava, ali ne?« je odgovoril moža v gozdarski uniformi okrajni logar iz severnega dela našega okraja. »Ja, zdi se mi, da se malo res poznava«, je odgovoril ogovorjeni. »Najbrž iz kakega tečaja, ali ne,« je še pripomenil. »Prav imaš, na tečaju sva bila menda skupaj, bo kar držalo.«

scem pri Žužemberku proti domu. V polmrazu je zagledal pred seboj na stezi sedečo postavo. »Lej no, tudi ta se ga je nalezela, je rekel sam pri sebi. Jaka in že od daleč voščil. Kako je začel neznanec čudno brundati na mesto odzdrava, je Jaka na mah postal trezen, kajti na stezi je sedel medved, ki pa se je Jaki lepo umaknil.

XII. mladinski šahovski šampionat Jugoslavije

Šahovski turnir za mladinsko prvenstvo Jugoslavije se bliža zaoključku. Doslej so odigrali 15 kol. Do konca ostaneta še dve koli, ki bosta odločili, kdo bo novi mladinski šampion Jugoslavije — Vranesič ali Karanjac ali celo kdo tretji. Kdor obiskuje turnir v Domu JLA ali pa če redno spremlja poročila v naših dnevnikih, je gotovo uvidel, da se je po zmagi Karanjaca nad vodečim Vranesičem (v 14. kolu) vedno bolj precej zamotal in da je sedaj kaj

teško reči, kdo bo novi prvak Jugoslavije. Karanjac je po slabem začetku in po porazu z Messingom v 10. kolu začel igrati veliko bolj previdno in obemem bolj ostro. To mu je prineslo štiri zaporedne zmage, ki se jim lahko pridruži pet, če bo uspel realizirati majhno prednost v prekinjeni partiji z Rakičem.

Uspehi novomeških tabornikov na Palah

Taborniki ogaji na Palah so uganili in našli 1.500 tabornikov se vrata domov. Vsi so polni lepih spominov na dneve, ki so jih preživeli v delu in tekmovalnih. Novomeški taborniki, čeprav jih je bilo le deset, so lahko zadovoljni z doseženimi uspehi. Kjer se je dalo so nastopili, škoda je, da jih ni bilo več, gotovo bi prejeli še več priznanj. Največji uspeh je velika diploma nasejala Orca Mikolovo, v katerem so prebivali, dobili pa so jo za dosežene uspehe pri delu in tekmovalnih. Taka diploma ni prejela nobena druga slovenska enota in je res v veliki priznanje našim tabornikom. Prejeli so tudi diplomo za uspešno izvajanje taborniškega življenja v naselju. Ob tabornem ogaju so izvedli lep program in tudi v radiu peli naše pesmi.

navdušili gledalce v malem roku mestu. Premagali so odlično ekipo iz Beograda z rezultatom 7:6 (3:3). V končni tekmi za prvaka nastopila so pa kionili pred taborniki iz Litovega Velesa z rezultatom 5:4 (3:3) in tako dosegli drugo mesto. V moštvu prvakov je nastopilo tudi nekaj starejših igralcev, ki po starosti niso ustrezali B skupini. Od naših je bil posebno uspešen v napadu mladi Fič in v golu Jože, ki sta ob navdušila številno občinstvo. Pri orientacijskem teku so dekleta v B skupini dosegla I. mesto, fantje pa si v isti skupini delele II.—III. mesto. Fantje so se tudi izkazali v karjenju ognja, kjer so dosegli I. mesto. II. smotra je za nami in že sedaj moramo misliti na III. smotro, kjer moramo ponovno dokazati, da spadamo med najboljše taborniške enote v Sloveniji. Jože Glonar

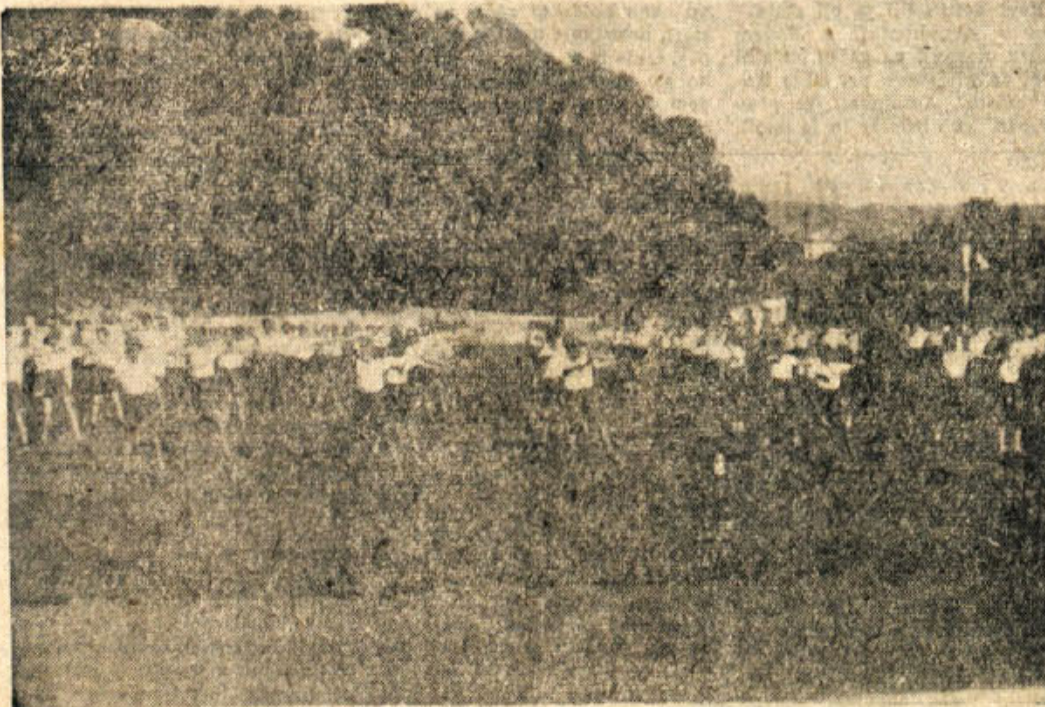
Atamanu rečem nato v odgovor: »Z menoj ni treba stori nič drugega, kakor da mi ne delate ovir na poti.« Istrgal je iz beležnice listek in zapisal: »Zakaj pošiljate tega človeka k meni?« Nato je poklical vojaka nazaj ter mu ga dal, naj ga izroči atamanu.

Na enak način sva šla potem spet nazaj do kolodvora. Ko prideva h generalu, me vpraša, kaj je rekel Dragović. Odgovorim mu, da mi ni rekel nič drugega kot to, da mi želi srečno pot. Ataman pravi: »Prav res mi je žal, da ne ostanete pri nas v Rusiji.« Poklical je svoje vojake ter naročil, naj mi postrežejo s čajem in prinesejo kožube, da se bom bolje odpočil, ker deske so trde. Tudi kruha in sladkorja je ukazal prinesiti, kolikor je kdo hotel. Drugi dan ob sedmih sva z Ukrajincem v nabito polnih vozovih hotela odpotovati proti Vladivostoku. Pred odhodom vlaka pa so zaprli vse vagonne in ista dva vojaka, ki sem ju prejšnji dan videl na kolodvoru, sta pregledovala vsem potnikom potne liste. Ko sta prišla do mene, sta se nasmehnila in me pustila v miru. Mojega tovariša Ukrajince, ki je bil doma iz Galicije, pa sta z vlaka potegnila in ga predala kitajskemu vojaku kljub mojemu dopovedovanju, da to pravzaprav ni avstrijski državljan temveč begunec pred avstrijsko oblastjo in vojsko. Vlak je odšel brez njega.

Vozil smo se po pokrajini, ki je popolnoma brez drevja, le ob vodi je raslo nekakšno grmičevje. Zemlja pa je zelo rodovna, prava žitnica Kitajske. Thiotapstvo je tedaj v tistih krajih cvetelo kot le kaj. Dospeli smo v glavno mesto Harbin ter se peljali neovirano dalje. Pri Nikolsku smo spet prišli na rusko zemljo, tam so bili tudi potniki, ki so bili iz Vladivostoka doma. Zvečer smo prišli v pristanišče, kjer so bile ob železnici zasidrane številne ladje raznih velikosti, med njimi sta bili tudi dve ruski vojni ladji, ki so ju zaplenili Japonci v času rusko-japonske vojne leta 1904 do 1905.

Prenočili smo na kolodvoru, drugi dan pa smo šli na upravo mesta, da bi nas kje zaposlil ali nam vsaj omogočil, da dobimo hrano in stanovanje. Za stanovanje so nam odkazali prazno vojašnico. Za razliko od evropske Rusije naj omenim, da v tem mestu ni bilo nobenih sprememb v mestni upravi in tudi ni bilo nobenih borb. Bil sem že en teden tam in opazoval vrvenje, ki je običajno v velikih mestih ob morju, kar me nekdo potrepelja po rami in ko se ozrem, vidim mojega sopotnika Galičana, ki so ga kitajske oblasti izpuštile in je prišel za menoj. Spet sva skupaj živela. Mesto je bilo pravi Babilon vseh narodnosti Evrope, Azije in skoraj tudi Amerike. Poizvedel sem kje je srbski konzulat in se namenil tja, da mi pomagajo priti v Ameriko ali v domovino. Vljudno so mi pojasnili, da trenutno to ni mogoče, da pa naj se oglašim čez kak mesec in se bo takrat videlo kako bo. Ziveli smo v mestu vsaj zimo 1918 — 1919 brez dela. Imel sem dovolj priložnosti za razgovor z različni vojski, ujetniki in begunci iz vse Rusije. Spomlad l. 1919 sem se prijavil v Zvezo rudarskih delavcev z namenom, da bi kaj zaslužil. Ko se nas je zbralo kakih 60, smo šli aprila leta 1919 v rudnik, 50 kilometrov daleč od mesta. Vozili smo se po morju, del poti pa smo šli peš. Med vsemi sem bil edini Slovenec. Delal sem kot kvalificirani delavec z mesečno plačo 300 rubljev. Hrane je bilo dovolj, vendar je bila včasih pokvarjena. Delal sem kake tri mesece, ko je s pomočjo čeških polkov prejšnje boljševiške oblasti od Urala do Vzhodnega ali Japonskega morja prevzel admiral Kolčak — bela garda. Nekega dne je prišel k nam lastnik rudnika Manajev, po poklicu advokat ter nas odpustil, ker je rudnik bil spet njegova last. Šli smo v Vladivostok za zaslužkom. Naj omenim, da je bil ob izplačevanju zaslužka, ki smo ga prejeli v pisarni mestne uprave, navzoč tudi neki belogardist, katerega je njihova komanda postavila za vzdrževanje reda pri izplačilu. Med rudarji se je našel nek Rus, ki je primazal belogardistu tako zašusno, da ga je vrglo po tleh in rekel: »Ti si kriv, da smo morali zapustiti deolo!«

Sklenil sem, da grem nazaj v prazno rudarsko naselje, z menoj bo šel Ivan, preživljala pa se bova z iskanjem zlata, lovom ali s popravilom raznega orodja, šivalnih strojev in podobnih stvari. Pridružil se nama je tudi nek Poljak, bivši rudar v Ameriki. Tako smo živeli od poletja 1919 do pomladi 1920. Tedaj so se pojavili v Vladivostoku tudi ameriški vojski. Rozanov pa je bil poveljnik belih. Partizani — boljševiki so poslali h komandi intervencijskih čet deputacije, naj bodo nevtralni pri njihovi akciji zoper omenjenega generala, ki je odredil preiskave, nasilne mobilizacije in druga nasilja nad prebivalstvom. Komanda je odgovorila, da bo nevtralna, samo da ne bo prišlo do borb in streljanja. Boljševiki pa so odgovorili, da zaradi tega ne bo počila nobena puška. Ko so boljševiki obkolili generalov štab, ni bilo v poslopju več ni generala ne njegovega štaba. Lisjak je zavolal nevarnost in usel iz brigada. Japonci, ki so strahli poslopje, tega niso videli in so hoteli streljati na Ruse, toda Amerikanci so jim rekli naj mirujejo, sicer bodo oni streljali nanje. Po odhodu belih je bila spet izbrana nova mestna uprava in se je nasilje nehalo. Novo oblast so podprli Amerikanci, pa tudi srbski protovoljci, ki so se preusmerili in zapustili Kolčaka, so bili zanjo. Le Japonci so se potuhnili in so bili mirni je zavoljo tega, ker so se bali Amerikancev.

Lep je bil prizor, ko so na Loki nastopili najmlajši gasilci in dali pristen poudarek gasilskemu slavlju.